

ВИЩА АТЕСТАЦІЙНА КОМІСІЯ УКРАЇНИ

Н А К А З

№ 429 від 29.08.2000
м.Київ

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
14 грудня 2000 р.
за № 918/5139

{ Із змінами, внесеними згідно з *Наказами*
Вищої атестаційної комісії
№ 509 ([z1160-04](#)) від 09.09.2004
№ 162 ([z0422-05](#)) від 05.04.2005
№ 285 ([z0524-07](#)) від 11.05.2007 }

Відповідно до пункту 9 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 7 березня 2007 року № 423 ([423-2007-п](#)), **Н А К А З У Ю:**

{ *Преамбула в редакції Наказу Вищої атестаційної комісії № 285*
([z0524-07](#)) від 11.05.2007 }

1. Затвердити Положення про спеціалізовані вчені ради (додається).

2. Скасувати пункт 1 наказу ВАК України від 14.07.97 № 448 ([v0448330-97](#)) "Про запровадження Положення про спеціалізовані вчені ради та Положення про експертні ради ВАК України", із змінами та доповненнями, унесеними пунктом 1 наказу ВАК України від 21.01.2000 № 36 ([v0036330-00](#)) "Про запровадження нових редакцій "Положення про спеціалізовані вчені ради" і "Положення про експертну раду Вищої атестаційної комісії України".

3. Організаційному сектору ВАК України забезпечити публікацію Положення про спеціалізовані вчені ради в "Бюлетені Вищої атестаційної комісії України".

Голова Вищої атестаційної
комісії України

В.В.Скопенко

Затверджено
Наказ Вищої атестаційної
комісії України
29.08.2000 № 429

Зареєстровано в Міністерстві
юстиції України
14 грудня 2000 р.
за № 918/5139

Положення про спеціалізовані вчені ради

{ В тексті Положення слово "відзив" замінено словом "відгук" у відповідних відмінках та числах; слово "правочинність" замінено словом "правоможність" згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 285 від 11.05.2007 }

1. Загальні положення

1.1. Спеціалізовані вчені ради (далі - ради) - основна ланка в системі атестації наукових кадрів вищої кваліфікації - створюються та діють під керівництвом ВАК України (далі - ВАК) у відомих своїми науковими досягненнями науково-дослідних, науково-технічних установах, вищих навчальних закладах III-IV рівнів акредитації та інших організаціях, що проводять фундаментальні та прикладні наукові дослідження, мають достатній рівень кадрового та матеріально-технічного забезпечення для підготовки наукових кадрів вищої кваліфікації, за клопотанням центральних органів виконавчої влади, Національної академії наук, Академії медичних наук, Української академії аграрних наук, Академії педагогічних наук, Академії правових наук, Академії мистецтв - залежно від підпорядкування.

ВАК приймає до розгляду клопотання про створення спеціалізованих вчених рад з наданням права присудження наукових ступенів лише в одній галузі науки. Виняток становлять ті випадки, коли у клопотанні зазначені наукові спеціальності, за якими передбачено присудження наукових ступенів у кількох галузях науки. (Пункт 1.1 доповнено абзацом згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 509 від 09.09.2004).

У клопотанні зазначаються:

а) статус ради: рада для захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук (далі - докторська рада) чи кандидата наук (далі - кандидатська рада);

б) профіль ради: перелік спеціальностей і галузей науки, з яких рада має право проводити захист дисертацій (не більше чотирьох спеціальностей).

У клопотанні повинні бути обгрунтовані потреба створення й доцільність функціонування ради в даній установі, а також належні умови для її роботи. До клопотання додаються відомості про членів ради за встановленою формою (додаток 1) і проект наказу про створення ради за встановленою формою (додаток 2).

Створюючи раду, ВАК установлює її статус, профіль та термін дії.

1.2. Докторські ради можуть приймати до захисту дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук.

1.3. Зміну профілю ради та призначення голови ради здійснює ВАК на клопотання відповідних центральних органів виконавчої влади та академій наук.

Інші часткові зміни складу рад ВАК проводить на клопотання керівників організацій, у яких створено ради.

У клопотанні перелічуються усі передбачувані зміни та обгрунтування щодо їх необхідності. До клопотання додаються відомості (2 примірники) про фахівців, яких уводять до складу ради за встановленою формою, та проект наказу про створення ради за встановленою формою або про часткові

зміни в складі ради за встановленою формою (додаток 3) у паперовому (1 примірник) та електронному носіях. (Абзац третій пункту 1.3 із змінами, внесеними згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N509 від 09.09.2004).

1.4. Рада з дозволу ВАК може проводити захист дисертації зі спеціальності, яка не входить до профілю ради, якщо в Україні немає відповідних рад (разовий захист).

Голова ради разом із клопотанням про дозвіл разового захисту надсилає до ВАК пропозиції щодо тимчасового введення до складу ради докторів наук - фахівців за спеціальністю дисертації та відомості про них за встановленою формою. Для проведення разового захисту докторської (кандидатської) дисертації до складу ради додатково вводяться з правом голосу доктори наук з таким розрахунком, щоб загальна кількість присутніх на разовому захисті докторів наук з даної спеціальності була не меншою чотирьох осіб. Їхня присутність на засіданні ради обов'язкова.

У клопотанні про дозвіл разового захисту повинна бути обгрунтована доцільність розгляду дисертації саме в цій раді. До клопотання додається один примірник машинописного варіанта автореферату.

1.5. Якщо докторська дисертація виконана за двома спеціальностями, а рада має право на проведення захисту дисертації тільки за однією з них, то рада з дозволу ВАК може проводити разовий захист лише за умови відсутності в Україні ради з правом захисту за такими спеціальностями. У цьому разі дисертація за кожною спеціальністю повинна містити проведені автором дослідження, у яких отримано нові науково обгрунтовані результати в певній галузі науки, які в сукупності розв'язують важливу наукову або науково-прикладну проблеми і які раніше не захищалися.

Зазначені спеціальності повинні належати одній галузі науки. Голова ради разом із клопотанням про захист дисертації за двома спеціальностями надсилає один примірник машинописного варіанта автореферату дисертації.

Якщо лише одна зі спеціальностей дисертації відповідає профілю ради, то для проведення захисту до складу ради додатково вводяться з правом голосу доктори наук - фахівці з другої спеціальності, за якою подано дисертацію до захисту, з таким розрахунком, щоб кількість присутніх на захисті докторів наук з кожної спеціальності була не меншою за чотирьох осіб; їхня присутність на засіданні ради обов'язкова. До ВАК надсилаються пропозиції стосовно додаткового введення до складу ради докторів наук та відомості про них за встановленою формою.

Кандидатська дисертація може бути подана до захисту лише за однією спеціальністю.

1.6. Рада має право звертатися в організації, де виконувалась робота, для отримання додаткових матеріалів, необхідних для повного, всебічного й об'єктивного розгляду дисертації та прийняття обгрунтованого рішення.

1.7. Робота ради має відкритий характер. Про її засідання інформується наукова громадськість. Будь-які обмеження щодо присутності зацікавлених осіб на захисті дисертації не допускаються.

Здобувач має право ознайомитися з усіма матеріалами ради, щодо захисту його дисертації, а також одержати кваліфіковану допомогу від керівників ради з усіх питань, пов'язаних із захистом дисертації.

1.8. Рада не має права приймати рішення, що виходять за межі її компетенції, установлені цим Положенням.

1.9. Строк дії створеної ради не перевищує трьох років. Після закінчення повноважень ради ВАК, на підставі експертної оцінки ефективності її діяльності, вирішує питання про доцільність подальшого функціонування ради.

1.10. У разі порушення радою вимог нормативно-правових актів з питань присудження наукового ступеня доктора чи кандидата наук ВАК скасовує прийняте радою рішення і може вжити до неї заходи в межах своєї компетенції аж до припинення діяльності цієї ради.

2. Вимоги до персонального складу спеціалізованої вченої ради

2.1. Персональний склад спеціалізованої вченої ради формується з працівників наукових установ, вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації та інших організацій, що здійснюють наукові дослідження. Членами ради мають бути вчені, які активно проводять наукову роботу у відповідній галузі науки.

Член ради повинен мати науковий ступінь з однієї із спеціальностей, за якими раді надано право присудження наукових ступенів. Уведення до складу ради фахівців з інших спеціальностей має бути обґрунтованим.

Членам ради, у яких шифр спеціальності диплома про науковий ступінь відповідає одній із спеціальностей за профілем ради, президія ВАК, у разі потреби, може надати право представляти в даній раді другу спеціальність за умови наявності в них опублікованих за останні п'ять років наукових статей, монографій з даної спеціальності.

2.2. Рада повинна формуватися таким чином, щоб в її складі штатні працівники базової установи (у тому числі ті, що зараховані не менш як на 0,5 ставки), становили **2/3 від загальної кількості фахівців (з округленням до цілого числа в бік збільшення)** з кожної спеціальності, за якою раді дозволено приймати дисертації до захисту.

У разі відсутності в країні наукової установи чи організації з достатньою кількістю штатних працівників - докторів наук з окремих спеціальностей президія ВАК може прийняти рішення про створення ради за іншими вимогами щодо штатних працівників базової установи.

2.3. Членами докторських рад можуть бути тільки доктори наук. Як виняток, ученим секретарем ради може бути кандидат наук.

2.4. Членами кандидатських рад можуть бути доктори та кандидати наук, при цьому докторів наук повинно бути **не менше половини складу ради**.

2.5. Склад докторської ради становить не менше шести докторів наук із кожної спеціальності за профілем ради, з них 2/3 - доктори наук із даної спеціальності, які активно ведуть наукову роботу і мають публікації у відповідній галузі науки, решта - фахівці, які мають наукові статті, монографії з даної спеціальності, опубліковані за останні п'ять років.

2.6. Склад кандидатської ради становить не менше п'яти фахівців з кожної спеціальності за профілем ради, серед них - не менше чотирьох докторів наук, з них 2/3 - доктори наук з даної спеціальності, які активно

проводять наукову роботу і мають публікації у відповідній галузі науки, решта - фахівці, які мають наукові статті, монографії з даної спеціальності, опубліковані за останні п'ять років.

2.7. Для введення фахівця до складу ради потрібна його письмова згода. Фахівець може входити до складу не більш як двох рад.

2.8. Рада формується в складі 11 - 25 осіб з рівномірним представництвом фахівців з кожної спеціальності.

2.9. Головою ради та заступником голови ради призначаються провідні вчені, доктори наук (із спеціальностей, за якими раді надано право присудження наукових ступенів), які є штатними працівниками організації, де створена рада.

У разі потреби президія ВАК може призначити двох заступників голови ради.

Ученим секретарем ради призначається доктор або кандидат наук - фахівець за профілем ради, який є штатним працівником організації, де створена рада.

2.10. Члени ради, які пропустили протягом року більше половини її засідань, виводяться зі складу ради.

3. Попередній розгляд дисертацій у спеціалізованій ученій раді

3.1. Рада приймає дисертацію для попереднього розгляду при наявності документів за встановленим переліком і доручає комісії (не менше трьох осіб) з членів ради (фахівцям за профілем дисертації) подати висновок про науковий рівень дисертації, відповідність її профілю ради, про кількість і обсяг публікацій та про повноту опублікованих матеріалів дисертації, а також пропозиції щодо призначення офіційних опонентів і, на випадок разового захисту, щодо поповнення ради науковцями відповідного профілю та щодо розсилання автореферату дисертації. { Абзац перший пункту 3.1 із змінами, внесеними згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 285 від 11.05.2007 }

У разі, якщо здобувач наукового ступеня обіймає посаду державного службовця, то до ради подається клопотання-характеристика керівника відповідного державного органу. (Пункт 3.1 доповнено абзацом другим згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 162 від 05.04.2005)

Розглядаючи докторську дисертацію, комісія ради визначає, якою мірою в ній використані матеріали й висновки кандидатської дисертації здобувача.

Наукові положення і результати, які виносилися на захист у кандидатській дисертації, не можуть повторно виноситися на захист здобувачем наукового ступеня доктора наук у його докторській дисертації. Ці положення і результати можуть бути наведені лише в оглядовій частині докторської дисертації. Докторську дисертацію не може захищати здобувач, який не має наукового ступеня кандидата наук. { Абзац четвертий пункту 3.1 в редакції Наказу Вищої атестаційної комісії N 285 від 11.05.2007 }

Комісія може залучати до підготовки проекту висновку фахівців кафедр, лабораторій та інших структурних підрозділів даної організації чи інших наукових установ. Комісія визначає фахові семінари для апробації дисертації.

3.2. У разі позитивного рішення ради щодо прийняття дисертації до захисту вказана комісія пропонує проект висновку ради про дисертацію.

Рішення ради про прийняття дисертації до захисту вважається позитивним, якщо за нього в результаті відкритого голосування висловились проста більшість членів ради, що брали участь у засіданні.

У разі негативного рішення здобувачеві видається витяг з протоколу засідання ради з мотивуванням відмови в прийнятті дисертації до захисту й повертаються всі подані матеріали.

3.3. У разі негативного висновку комісії рада за бажанням здобувача повинна прийняти дисертацію до захисту, якщо вона відповідає профілю ради.

3.4. Попередній розгляд дисертацій у раді не повинен тривати понад два місяці для кандидатської й три місяці для докторської дисертації з дня подання документів.

Рада може прийняти до розгляду докторську дисертацію не раніше ніж через два місяці, а кандидатську - не раніше ніж через місяць з дня розсилання виготовлювачами обов'язкових примірників видань, у яких опубліковано праці здобувача, що відображають основні результати дисертації. {Пункт 3.4 доповнено абзацом згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 285 11.05.2007 }

3.5. Рада приймає дисертації до захисту та призначає офіційних опонентів, затверджує додатковий список розсилання автореферату, дозволяє друкувати автореферат і, при потребі, порушує клопотання перед ВАК про додаткове введення у встановленому порядку до складу ради науковців відповідного профілю. {Абзац перший пункту 3.5 із змінами, внесеними згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 285 від 11.05.2007 }

Повідомлення про захист докторських і кандидатських дисертацій публікуються, відповідно, у заснованих ВАК "Бюлетені Вищої атестаційної комісії України" та додатку до "Бюлетеня Вищої атестаційної комісії України" - "Науковий світ".

Захист дисертації на здобуття наукового ступеня доктора чи кандидата наук проводиться не раніш як через місяць після опублікування такого повідомлення.

Якщо з об'єктивних причин засідання ради в призначений день не може відбутися, то рада має право призначити нову дату захисту дисертації, але не раніш як через місяць після опублікування повідомлення, проінформувавши про це ВАК, установи та фахівців, яким було розіслано автореферат.

Автореферат дисертації видається друкарським способом державною мовою України (з обов'язковим зазначенням вихідних відомостей) обсягом у межах 1,3 - 1,9 авторського аркуша для докторської дисертації та обсягом у межах 0,7-0,9 авторського аркуша для кандидатської дисертації.

Частина тиражу автореферату за рішенням ради може бути надрукована іншими мовами.

3.6. Офіційний опонент після вивчення дисертації та праць, опублікованих за темою дисертації, подає до ради відгук, у якому встановлюється актуальність обраної теми, ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їхня достовірність

і новизна, повнота їх викладу в опублікованих працях, а також робить висновок про відповідність дисертації вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника.

Копії письмових відгуків офіційних опонентів видаються здобувачеві не пізніше як за десять днів до захисту дисертації.

Офіційний опонент відповідає за об'єктивність і якість підготовленого ним відгуку. За порушення даних вимог ВАК приймає рішення не залучати до участі в атестації наукових кадрів вищої кваліфікації.

{Пункт 3.6 із змінами, внесеними згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 285 від 11.05.2007 }

{ Пункт 3.7 вилучено на підставі Наказу Вищої атестаційної комісії N 285 від 11.05.2007 }

3.7. Прилюдний захист дисертації відбувається на засіданні спеціалізованої вченої ради, яке вважається правоможним, якщо в його проведенні взяло участь щонайменше дві третини її складу, а також за умови обов'язкової участі щонайменше чотирьох докторів наук зі спеціальності докторської дисертації і щонайменше трьох докторів наук зі спеціальності кандидатської дисертації.

За бажанням здобувача рада зобов'язана призначити захист дисертації і при негативних відгуках, але якщо наявні два негативні відгуки від офіційних опонентів, тоді захист дисертації не проводиться, а рада приймає рішення про зняття її з розгляду. { Абзац другий пункту 3.7 в редакції Наказу Вищої атестаційної комісії N 285 від 11.05.2007 }

Про зняття дисертації з розгляду повідомляють ВАК. Одночасно надсилають до ВАК автореферат дисертації та копії відгуків офіційних опонентів. { Абзац третій пункту 3.7 із змінами, внесеними згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 285 від 11.05.2007 }

Здобувачеві повертають документи за переліком, який визначає ВАК (за винятком одного примірника дисертації, який зберігається в раді протягом десяти років).

3.8. Автореферат із зазначенням адреси, дати й часу захисту розсилають не пізніше як за місяць до захисту за переліком обов'язкового розсилання, затвердженим наказом голови ВАК від 04.04.2000 N177, зареєстрованим Міністерством юстиції України 13.06.2000 за N 351/4572, і за додатковим списком, затвердженим радою, який включає ради, наукові установи, вищі навчальні заклади за профілем дисертації та відомих фахівців у даній галузі науки. { Абзац перший пункту 3.8 із змінами, внесеними згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 285 від 11.05.2007 }

Виправляти в дисертації недоліки, виявлені радою після того, як дисертацію було прийнято до захисту, та в авторефераті, після його розсилання, заборонено.

4. Засідання спеціалізованої вченої ради для захисту дисертації

4.1. Засідання записується на фонограму. Розшифрована й засвідчена фонограма є стенограмою засідання ради. Фонограма зберігається в раді до остаточного рішення ВАК.

4.2. Засідання ради для захисту дисертації проводиться під керівництвом голови ради або, у разі його відсутності, - заступника голови ради.

4.3. Учений секретар ради не може виконувати свої обов'язки на засіданні ради, на якому розглядається дисертація здобувача, щодо якої він є науковим керівником чи консультантом.

У цьому разі, а також на час відсутності вченого секретаря виконання його обов'язків може бути покладено на одного з членів ради - штатного працівника наукової установи. Призначення оформлюється наказом керівника організації, у якій функціонує рада. У наказі зазначається термін повноважень (до трьох місяців) виконуючого обов'язки вченого секретаря. Один примірник наказу надсилається до ВАК.

4.4. Засідання ради не проводиться, якщо одночасно відсутні голова й заступник голови.

Якщо один з офіційних опонентів відсутній з поважної причини, то захист дисертації може відбутися за умови його позитивного відгуку. У цьому разі оголошують відгук відсутнього опонента і заслуховують виступ додаткового офіційного опонента, затвердженого керівництвом спеціалізованої вченої ради не пізніше ніж за три дні до захисту дисертації. Захист дисертації не проводиться:

якщо відсутні два офіційні опоненти;
відсутній опонент, який подав негативний відгук на дисертацію;
призначення додаткового офіційного опонента відбулося пізніше встановленого строку.

{ Пункт 4.4 із змінами, внесеними згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 285 ([z0524-07](#)) від 11.05.2007 }

4.5. Засідання ради для захисту дисертації відбувається державною мовою за такою процедурою:

головуючий за даними реєстраційної картки присутності за встановленою формою (додаток 4) інформує членів ради про обов'язкові передумови правоможності зібрання і за наявності кворуму відкриває засідання;

головуючий інформує членів ради про погоджену зі здобувачем мову захисту дисертації;

оголошуються порядок денний, назва дисертації, відомості про офіційних опонентів; { Абзац п'ятий пункту 4.5 із змінами, внесеними згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 285 ([z0524-07](#)) від 11.05.2007 }

учений секретар доповідає про подані дисертантом документи та про їхню відповідність установленим вимогам;

виступає науковий керівник (консультант);

учений секретар оголошує висновок організації, де виконувалась дисертація або до якої був прикріплений дисертант, відгуки на дисертацію й

автореферат; { Абзац дев'ятий пункту 4.5 із змінами, внесеними згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 285 ([z0524-07](#)) від 11.05.2007 }

здобувач відповідає на зауваження, які містяться у відгуках;

виступають офіційні опоненти;

після виступу кожного опонента здобувачеві надають слово для відповіді;

після кожного виступу здобувача для відповіді на зауваження офіційних опонентів головуєчий пересвідчується, чи задоволений опонент цією відповіддю;

прикінцеве слово здобувача;

вибори лічильної комісії для проведення таємного голосування;

таємне голосування членів ради щодо присудження здобувачеві наукового ступеня;

оголошення результатів таємного голосування: рішення вважається позитивним, якщо за нього проголосувало не менш як три чверті від кількості присутніх на засіданні членів ради;

затвердження протоколу лічильної комісії: протокол затверджується простою більшістю від числа присутніх членів ради. Підставою для незатвердження протоколу лічильної комісії може бути лише виявлене порушення процедури голосування. У разі незатвердження протоколу лічильної комісії рада проводить повторне голосування;

обговорення проекту та прийняття висновку ради.

У висновку вказується, яким вимогам Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника ([423-2007-п](#)) відповідає дисертація.

При негативному рішенні щодо присудження наукового ступеня висновок не приймається.

На цьому захист дисертації вважається закінченим.

{ Пункт 4.6 із змінами, внесеними згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 285 (від 11.05.2007) }

4.7. Здобувач має право зняти дисертацію з розгляду за письмовою заявою, поданою до початку таємного голосування. У такому разі здобувачеві повертаються документи, які він подав до ради, за винятком заяви, одного примірника дисертації та автореферату.

Якщо рада встановила, що здобувач використав ідеї, текстові запозичення, наукові результати та матеріали інших авторів без посилання на джерело, то рада знімає дисертацію з розгляду без права її повторного захисту. У цьому разі заява про зняття дисертації з розгляду не приймається, а до ВАК надсилається рішення ради разом з авторефератом і стенограмою засідання.

Атестаційні справи та дисертації, які розглядаються у ВАК, не можуть бути зняті з розгляду здобувачем чи відкликані радою, у якій відбувся захист дисертації.

4.8. Рада в місячний термін після захисту надсилає до ВАК перший примірник докторської (кандидатської) дисертації з двома примірниками облікової картки дисертації за встановленою формою (додаток 5) та атестаційну справу здобувача. Персональну відповідальність за виконання цієї норми несе вчений секретар ради.

Після ухвалення президією ВАК позитивного атестаційного висновку та рішення про видачу здобувачеві диплома доктора (кандидата) наук примірник його дисертації передають на зберігання до Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (03039, м. Київ, просп. 40-річчя Жовтня, 3).

Атестаційні справи здобувачів наукового ступеня зберігаються в раді протягом десяти років.

Атестаційні справи здобувачів повинні бути оформлені державною мовою згідно з вимогами, які встановлює ВАК.

Атестаційні справи, які оформлені з порушенням установлених вимог, ВАК до розгляду не приймає.

4.9. Про негативне рішення ради повідомляють ВАК у місячний термін з дня захисту. Одночасно надсилають до ВАК автореферат і стенограму (розшифровану та засвідчену фонограму) засідання ради.

Дисертація, за результатами захисту якої рада прийняла негативне рішення, може бути подана до повторного захисту в переробленому вигляді не раніш як через рік з дня такого рішення.

До повторного захисту може бути також подана дисертація, за результатами захисту якої президія ВАК скасувала рішення ради про присудження автору наукового ступеня. У цьому випадку дисертація в переробленому вигляді подається до іншої ради не раніш як через рік з дня прийняття рішення президією ВАК.

При повторному захисті склад опонентів повинен бути повністю змінений.

4.10. Якщо висновок ради недостатньо аргументований, то ВАК може повернути його до ради для доопрацювання. У цьому разі участь здобувача в засіданні ради не обов'язкова.

4.11. По закінченні календарного року рада у двотижневий термін подає до ВАК звіт про роботу спеціалізованої вченої ради за встановленою формою (додаток б).

Рада подає щорічні звіти про свою роботу до вченої ради вищого навчального закладу, наукової установи чи організації, де створена спеціалізована вчена рада, для заслуховування на першому засіданні вченої ради у новому календарному році. { Пункт 4.11 доповнено абзацом згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 285 від 11.05.2007 }

5. Таємне голосування та робота лічильної комісії

5.1. Лічильна комісія (не менше трьох осіб) обирається відкритим голосуванням простою більшістю від кількості присутніх на засіданні членів ради.

Члени ради, які запізнилися на початок захисту дисертації або залишили засідання до його закінчення, у визначенні кворуму і в таємному голосуванні участі не беруть. Персональну відповідальність за це несе голова ради.

Здобувач, який захищає дисертацію в раді, членом якої він є, участі в голосуванні не бере і в списку членів ради на даному засіданні не враховується.

Член ради висловлює свою думку щодо дисертації, викреслюючи в графі бюлетеня "Результати голосування" одне з двох запропонованих визначень: "згоден" чи "не згоден" і опускає бюлетень в опечатану урну.

5.3. Члени лічильної комісії відкривають урну, підраховують бюлетені й складають за наслідками голосування протокол засідання лічильної комісії за встановленою формою (додаток 8).

Нероздані бюлетені залишаються в лічильній комісії з відповідною поміткою, зробленою до початку таємного голосування, і це зазначається в протоколі. Бюлетені, що не дають змоги виявити думку члена ради, який взяв участь у голосуванні, вважаються недійсними, і це також зазначається в протоколі лічильної комісії.

Після оформлення протоколу про результати голосування лічильна комісія опечатує всі бюлетені й додає їх до свого протоколу.

6.1. Дисертацію, яку надіслано на додаткову експертизу (колективне рецензування), разом з атестаційною справою рада повинна розглянути протягом двох місяців з дня її одержання. Рада з числа своїх членів створює комісію, доручає їй ознайомитися з дисертацією та матеріалами атестаційної справи й подати проект висновку щодо дисертації, а також дати оцінку критичним зауваженням, висловленим на попередніх етапах експертизи.

6.2. Відкриваючи засідання ради, голова ради за даними реєстраційної картки присутності за встановленою формою сповіщає членів ради про правоможність засідання та інформує їх про перебіг розгляду дисертації, поданої на додаткову експертизу.

6.3. Потім слово надається вченому секретареві, який коротко доповідає про основний зміст документів атестаційної справи здобувача.

6.4. Обговоривши дисертацію та висновок спеціальної комісії щодо неї, рада бюлетенями за встановленою формою проводить таємне голосування. Рішення ради вважається позитивним, якщо за нього проголосувало не менш як три чверті членів ради, що взяли участь у засіданні. Протокол лічильної комісії затверджується відкритим голосуванням простою більшістю голосів присутніх членів ради.

6.5. Після затвердження протоколу лічильної комісії рада відкритим голосуванням простою більшістю голосів присутніх членів ради приймає текст додаткової експертизи (колективного рецензування).

На цьому засідання ради вважається закінченим.

6.6. Підписані головою і вченим секретарем ради стенограма (розшифрована фонограма) і текст додаткової експертизи (колективного рецензування), у якому наводяться результати таємного голосування, разом з дисертацією та атестаційною справою в тритижневий термін надсилаються до ВАК.

7. Проведення засідання спеціалізованої вченої ради для переатестації фахівців

7.1. Переатестація наукових і науково-педагогічних працівників - громадян України, які мають наукові ступені, присуджені їм в інших країнах, провадиться ВАК на клопотання організації, де працює здобувач, з поданням до ВАК документів відповідно до переліку, що визначає ВАК.

Переатестацію провадять ради за дорученням ВАК.

7.2. Дисертація вченого, надіслана на переатестацію до ради, разом з атестаційною справою повинна бути розглянута протягом двох місяців. Якщо спеціальність, за якою захищена дисертація, не узгоджується зі спеціальностями, з яких раді надано право приймати дисертації до захисту, то надсилання дисертації для переатестації є одночасно наданням права на проведення разового захисту дисертації за іншою спеціальністю.

7.3. Рада з числа своїх членів створює комісію, доручає їй ознайомитися з дисертацією та матеріалами атестаційної справи і подати висновок. На засідання ради запрошується здобувач, який має право перед засіданням ради ознайомитися з попередніми висновками комісії і дати додаткові пояснення щодо матеріалів дисертації та атестаційної справи. У разі неявки здобувача на засідання без поважної причини спеціалізована вчена рада розглядає дисертацію без нього.

У засіданні можуть брати участь інші особи, яких за потреби запрошує рада. Присутність членів ради (із зазначенням їхньої спеціальності) обов'язково слід занотувати в протоколі засідання.

7.4. Відкриваючи засідання ради, голова на підставі реєстраційної картки присутності за встановленою формою сповіщає членів ради про правоможність засідання та інформує членів ради про хід розгляду дисертації, отриманої для переатестації.

7.5. Учений секретар доповідає основний зміст документів атестаційної справи.

Далі оголошується висновок комісії.

Потім здобувач повинен викласти суть і основні положення дисертації.

Здобувачеві можна ставити запитання усно й письмово.

Після цього мають право виступати всі присутні на засіданні ради. Наприкінці дискусії здобувачеві надається завершальне слово.

7.6. Якщо при переатестації фахівця, який одержав в іншій країні диплом доктора наук, не маючи наукового ступеня кандидата наук, рада встановить, що дисертація на здобуття наукового ступеня доктора наук не відповідає вимогам пункту 12, а відповідає вимогам пункту 13 Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 07.03.2007 № 423, то рада переатестовує здобувача на науковий ступінь кандидата наук. { Пункт 7.6 із змінами, внесеними згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії № 285 від 11.05.2007 }

Після затвердження протоколу лічильної комісії рада відкритим голосуванням простою більшістю присутніх членів ради приймає рішення щодо переатестації.

7.8. Підписані головою і вченим секретарем ради стенограма та рішення щодо переатестації (видачі диплома встановленого зразка) разом з дисертацією та атестаційною справою в тринадцятиденний строк надсилаються до ВАК.

7.9 Здобувач має право за письмовою заявою зняти дисертацію з розгляду у процесі переатестації до початку таємного голосування у спеціалізованій вченій раді, крім випадків виявлення у дисертації текстових запозичень, використання ідей, наукових результатів і матеріалів інших авторів без

посилання на джерело. У такому випадку здобувач переатестації не підлягає. {Пункт 7.9 в редакції Наказу Вищої атестаційної комісії N 285 від 11.05.2007}

8. Засідання (спеціалізованої) вченої ради для розгляду питань про позбавлення наукових ступенів та вченого звання старшого наукового співробітника

8.1. Питання про позбавлення наукового ступеня чи вченого звання старшого наукового співробітника можна порушувати лише у випадку, коли до (спеціалізованої) вченої ради надійшли матеріали, які дають для цього підставу. Голова ради доручає комісії з членів ради перевірити такі матеріали щодо обґрунтованості справи. У разі потреби рада запитує у відповідних установ та організацій додаткові матеріали. За наслідками перевірки комісія складає висновок, який подається на розгляд ради.

8.2. Рада повинна протягом місяця розглянути матеріали, які підготувала комісія.

8.3. Засідання ради проводиться, як правило, у присутності особи, про позбавлення наукового ступеня якої порушується питання. Її слід повідомити про це не пізніше як за 10 днів до засідання.

Якщо вказана особа відмовляється з'явитися на засідання ради без поважних причин або якщо викликати її неможливо, то рада приймає рішення про проведення засідання без неї.

Якщо вказана особа завчасно повідомить, що не може взяти участі в засіданні з поважної причини, то засідання ради переноситься.

8.4. Відкриваючи засідання ради, голова інформує членів ради про правоможність засідання й оголошує розгляд питання. З доповіддю від комісії виступає член ради, який входив до її складу. Потім слово надається особі, про позбавлення наукового ступеня чи вченого звання якої порушено питання, після чого мають право виступати всі присутні на засіданні ради.

8.5. Після обговорення рада проводить таємне голосування про позбавлення наукового ступеня чи вченого звання. Голосування проводиться бюлетенями за встановленою формою. Рішення ради про позбавлення наукового ступеня чи вченого звання вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менш як три чверті від кількості членів ради, які взяли участь у засіданні.

Після затвердження протоколу лічильної комісії рада, спираючись на результати таємного голосування, відкритим голосуванням простою більшістю голосів членів ради, які взяли участь у засіданні, приймає текст рішення з чітко сформульованим висновком про наявність чи відсутність підстав для порушення перед ВАК клопотання щодо позбавлення наукового ступеня чи вченого звання.

8.6. Результати таємного голосування і рішення ради оголошується особі, щодо якої ставилося питання про позбавлення наукового ступеня чи вченого звання.

8.7. Якщо рада прийняла рішення клопотати перед ВАК про позбавлення особи наукового ступеня чи вченого звання, то до ВАК у триденний термін надсилають підписані головою і вченим секретарем протокол засідання

ради і рішення, у якому наводяться результати таємного голосування. Указані матеріали надсилають до ВАК і в тому випадку, коли ВАК дав доручення раді розглянути питання про позбавлення наукового ступеня чи вченого звання.

9.1. При надходженні до ради від установи, організації, здобувача або інших осіб апеляції на її рішення голова ради доручає комісії з членів ради вивчити її аргументованість та підготувати необхідні пропозиції щодо подальшого розгляду апеляції. Якщо спеціалізована вчена рада має проводити засідання, тоді комісія повинна підготувати проект висновку. Якщо апеляцію установи, організації або фізичної особи подано на позитивне рішення ради, то голова ради в тижневий строк повідомляє про це ВАК.

9.2. У разі неявки автора апеляції з поважної причини засідання переноситься. Якщо автор апеляції не з'явився на засідання ради без поважної причини, то засідання проводиться без нього.

9.3. Присутність членів ради (із зазначенням їхньої спеціальності) обов'язково занотовується у протоколі засідання.

Потім голова ради оголошує розгляд апеляції і надає слово вченому секретареві для її зачитування. Після цього один з членів комісії доповідає про результати роботи комісії і пропонує проект висновку. Далі мають право виступати всі присутні.

9.4. Після закінчення дискусії рада затверджує рішення шляхом таємного голосування. Рішення вважається прийнятим, якщо за нього проголосувало не менш як три чверті присутніх на засіданні членів ради. Висновок приймається відкритим голосуванням простою більшістю голосів членів ради, які взяли участь у засіданні. Підписані головою і вченим секретарем ради стенограма і текст висновку щодо апеляції, у якому наводяться результати голосування, разом з текстом апеляції протягом 10 робочих днів надсилаються до ВАК. {Пункт 9.4 із змінами, внесеними згідно з Наказом Вищої атестаційної комісії N 285 від 11.05.2007 }

Заступник голови ВАК України

Р.В.Бойко

Додаток 1 до підпунктів 1.1, 1.3, 1.4, 1.5 пункту 1 Положення про спеціалізовані вчені ради

N з/п	Прізвище, ім'я, по батькові	Рік народження	Місце основної роботи (установа, її відомча підпорядкованість,	Науковий ступінь, шифр спеціальності, за якою захищена	Учене звання, (за спеціальністю, кафедру),	Шифр спеціально-раді	Основні праці (назви 3 наукових монографій,	Членство в інших спецрадах (шифр ради установа, у якій створена
				ція, рік присудження	присвоєння		опублікованих за спеціальністю, за якою фахівця пропонується включити до складу ради)	
1	2	3	4	5	6	7	8	9

Директор (ректор) _____
 (підпис) (прізвище, ініціали)

Печатка

Дата

Примітки:

1. На початку списку подаються відомості про голову ради, заступника голови, вченого секретаря (ці посади вказуються в дужках після прізвища, імені та по батькові), а далі подаються відомості про членів ради за абеткою.

2. У графах 5, 6, 7 спеціальності вказуються за діючим переліком спеціальностей. Якщо науковий ступінь (графа 5) або вчене звання (графа 6) присуджено (присвоєно) після 1 вересня 1992 року, то у відповідній графі вказується країна, атестаційним органом якої видано диплом (атестат).

3. До ВАК надсилається перший примірник "Відомостей".

4. У графі 8 наводять назви праць, опублікованих за останні п'ять років.

Додаток 2 до підпунктів 1.1, 1.3 пункту 1 Положення про спеціалізовані вчені ради

ВИЩА АТЕСТАЦІЙНА КОМІСІЯ УКРАЇНИ

"__" _____ 200__р.

№ ____

Про створення спеціалізованої вченої ради

На виконання постанови президії Вищої атестаційної комісії України від "__" _____ 199__р. № ____

1. Створити спеціалізовану вчену раду _____
(шифр ради)

в _____
(повна назва установи, її відомча підпорядкованість)

2. Призначити головою спеціалізованої вченої ради _____
(шифр ради)

_____ /
(науковий ступінь, учене звання, прізвище, ім'я, по батькові
в родовому відмінку, місце роботи, посада)

спеціальність _____ .
(шифр)

3. Призначити заступником голови спеціалізованої вченої ради _____
(шифр ради)

_____ /
(науковий ступінь, учене звання, прізвище, ім'я, по батькові
в родовому відмінку, місце роботи, посада)

спеціальність _____ .
(шифр)

4. Призначити вченим секретарем спеціалізованої вченої ради _____
(шифр ради)

_____ /
(науковий ступінь, учене звання, прізвище, ім'я, по батькові
в родовому відмінку, місце роботи, посада)

5. Затвердити персональний склад спеціалізованої вченої ради _____ :
(шифр ради)

_____ /
місце роботи, посада)
спеціальність _____ .
(шифр)

(Наводять відомості про всіх членів ради за абеткою)

6. Установити термін повноважень спеціалізованої вченої ради _____
(шифр ради)

від " " _____ 20__ р. до " " _____ 20__ р.

Голова Вищої атестаційної комісії України

Ініціали, прізвище

Візи:

Заступник голови ВАК України

Начальник атестаційного відділу

Додаток 3 до підпункту 1.3 пункту 1 Положення про спеціалізовані вчені ради

ВИЩА АТЕСТАЦІЙНА КОМІСІЯ УКРАЇНИ

Н А К А З

" _____ 200 р. N _____

Про часткові зміни в складі спеціалізованої вченої ради

На підставі клопотання директора (ректора)

_____ (назва установи, відомства в родовому відмінку)

1. Вивести (уважати таким, що вибув) зі складу спеціалізованої вченої ради _____ (шифр ради, назва установи, відомства в родовому відмінку)

члена ради із спеціальності _____ (шифр спеціальності)

_____ (науковий ступінь, учене звання, прізвище, ім'я, по батькові в родовому відмінку)

згідно з поданою заявою (у зв'язку з виїздом на постійне проживання за кордон, у зв'язку зі смертю).

2. Увести до складу вказаної ради _____ (науковий ступінь, учене звання, прізвище, ім'я, по батькові, місце роботи, посада)

фахівця із спеціальності _____ (шифр спеціальності)

Голова Вищої атестаційної комісії України

_____ (підпис) _____ (прізвище, ініціали)

Візи:

Заступник голови ВАК України

_____ (підпис)

Начальник атестаційного відділу

_____ (підпис)

Додаток 4 до підпункту 4.5 пункту 4, до підпункту 6.2 пункту 6, до підпункту 7.4 пункту 7 Положення про спеціалізовані вчені ради

Реєстраційна картка присутності
членів спеціалізованої вченої ради _____
(шифр ради)

" _____ 200_ р.   Протокол N _____

Розглядається дисертація _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) _____
(галузь)

наук за спеціальністю _____
(шифр і назва спеціальності)

Прізвище, ім'я, по батькові	Науковий ступінь, шифр спеціальності в раді	Присутність на засіданні (підпис)	Одержання бюлетеня (підпис)
-----------------------------------	---	---	-----------------------------------

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради _____
(підпис)   _____
(прізвище, ініціали)

Примітки:

1. У графі "Прізвище, ім'я, по батькові" вказують усіх членів спеціалізованої вченої ради в тому самому порядку, який подано в наказі про створення ради.

2. Науковий ступінь та шифр спеціальності в раді подають згідно з наказом про створення ради.

Додаток 5 до підпункту 4.8 пункту 4 Положення про спеціалізовані вчені ради

Облікова картка дисертації

Форма облікової картки дисертації (далі - ОКД) встановлена Українським інститутом науково-технічної та економічної інформації. З питань замовлення бланків ОКД та їх заповнення необхідно звертатися до УкрНТЕІ за адресою:

01171, м. Київ, вул. В. Антоновича, 180.

Довідки за телефонами: 268-8473, 268-2563.

Звіт про роботу спеціалізованої
вченої ради _____
(шифр ради)

у _____
(повна назва установи)

у 200__ році

(надсилається до ВАК України у двох примірниках державною мовою)

1. Наказом ВАК України від " " _____ 200_ р. № _____
спеціалізованій вченій раді надано право на період до " " _____
200_ р. проводити захист дисертацій за спеціальностями

_____ .
(шифри і назви спеціальностей за діючим переліком, галузі наук)

_____ дисертацій написано українською мовою), проведено переатестацію
_____ докторських (із зазначенням спеціальностей) та _____
кандидатських (із зазначенням спеціальностей) дисертацій,
розглянуто _____ апеляцій, проведено колективне рецензування _____
дисертацій (із зазначенням спеціальностей), надісланих ВАК
України, проведено _____ разових захистів дисертацій, прийнято до
захисту _____ докторських (із зазначенням спеціальностей) та _____
кандидатських (із зазначенням спеціальностей) дисертацій.

3. Кількість відхилених докторських і кандидатських дисертацій,
причини відхилення на всіх етапах їх розгляду.

4. Дані про кількість проведених засідань.

5. Прізвища членів спеціалізованих учених рад, які відвідали менше
половини засідань рад.

6. Короткий аналіз дисертацій, розглянутих радою протягом звітнього
року, у якому зазначаються:

- аналіз тематики розглянутих робіт;
- аналіз рівня використання наукових результатів розглянутих
робіт, пропозиції ради щодо використання результатів конкретних
дисертаційних досліджень у державних програмах і перелік установ,
до яких ці пропозиції надіслані.

Голова спеціалізованої
вченої ради

_____
(підпис)

_____
(прізвище, ініціали)

Печатка установи

Дата

Додаток 7 до підпункту 5.2 пункту 5, підпункту 6.4 пункту 6, підпункту 7.7 пункту 7, підпункту 8.5 пункту 8 Положення про спеціалізовані вчені ради

Форма бюлетеня для таємного голосування

Спеціалізована вчена рада _____
(шифр ради)

Прізвище, ім'я, по батькові	Заслугове наукового ступеня	Результати голосування
		ЗГОДЕН
		НЕ ЗГОДЕН

Примітки:

1. У графі "Заслугове наукового ступеня" зазначити науковий ступінь, на який претендує здобувач, і галузь науки.
2. Бюлетені не підписують. У графі "Результати голосування" викреслити непотрібне.

Додаток 8 до підпункту 5.3 пункту 5 Положення про спеціалізовані вчені ради

Протокол
засідання лічильної комісії,
обраної спеціалізованою вченою радою _____
(шифр ради)

" " _____ 200_ р.

Склад обраної комісії: _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

наукового ступеня доктора (кандидата) _____ наук.
(галузь науки)

Склад спеціалізованої вченої ради, затверджений у кількості _____ осіб.
_____ осіб з правом голосу.

Були присутні на засіданні _____ членів спеціалізованої вченої ради, зокрема _____ докторів наук за профілем розглянутої дисертації.

Роздано бюлетенів _____ .

Залишилось нерозданих бюлетенів _____ .

Виявлено в урні бюлетенів _____ .

Результати голосування про присудження наукового ступеня доктора (кандидата) _____ наук
(галузь науки)

_____
(прізвище, ім'я, по батькові)

подано голосів:

"За" - _____ ,
"Проти" - _____ ,
"Недійсних бюлетенів" - _____ .

Члени лічильної комісії: _____
(підпис) (прізвище, ініціали)
_____
(підпис) (прізвище, ініціали)
_____
(підпис) (прізвище, ініціали)

Учений секретар спеціалізованої вченої ради _____
(шифр ради) (підпис) (прізвище, ініціали)

Примітки:

1. Протокол заповнюється від руки членом лічильної комісії у двох примірниках.

2. Один з протоколів укладається разом з бюлетенями в конверт, який заклеюється до оголошення результатів голосування і підписується по лінії склеювання членами лічильної комісії.

Заступник Голови ВАК України

Р.В.Бойко